

Dolderse Kroniek $\frac{10}{14}$

Dit magazine wordt u aangeboden door de Historische Vereniging Den Dolder

Speciale editie!

In dit nummer o.a.:

17e jaargang, nummer 4, oktober 2014

2

7

13

18

26

“Schoolleven vroeger en nu” in de Brede School op 8 en 9 november 2014

De traditionele tentoonstelling in Den Dolder heeft dit jaar als thema het schoolleven in Den Dolder vroeger en nu. In samenwerking met de Brede School organiseert de vereniging een unieke opstelling van nieuwe en oude elementen die te maken hebben met het leren op de basisschool.

Locatie

In de Brede School De Schilden in Den Dolder vindt dit jaar de tentoonstelling plaats op zaterdag 8 en zondag 9 november 2014. Op beide dagen is de tentoonstelling geopend van 11.00 tot 17.00 uur. In twee klaslokalen zijn objecten ten toon gesteld, in het ene de huidige materialen, in het andere die van vroeger. Leerkracht Angelique de Keijzer gaat zich inspannen om ons te informeren over de huidige manier van leren, lesgeven en alles wat daarbij komt kijken. Zo toont ze ons haar gebruik van het digibord, een digitaal schoolbord. In het andere lokaal stellen wij oude materialen op - en natuurlijk ook (school)foto's van de diverse scholen uit Den Dolder (en enkele geleende stukken).

Zo ontstaat een mooie vergelijking en geeft deze tentoonstelling hopelijk stof tot herinneringen en uitwisseling van ervaringen.

Herinneringen

Want juist op deze tentoonstelling nodigen wij mensen uit die met elkaar herinneringen willen ophalen uit hun schooltijd. We hopen groepjes mensen te ontvangen op vooraf afgesproken tijdstippen die met elkaar - bv aan de hand van een klassenfoto - verhalen over vroeger. Deze gesprekken vormen het uitgangspunt voor nieuwe verhalen op onze website of in de Kroniek.

Verhalen

De motor achter deze verhalen is mevrouw Hans Gooszen, vrijwilliger bij onze vereniging. Zij vertelt:

De Brede school in Den Dolder

“Vroeger leerde je op school bij geschiedenis alleen maar jaartallen en bij aardrijkskunde plaatsnamen”, wordt vaak gezegd. Maar is dat wel waar? Van de Dolderse Hertenlaanschool in de late jaren '50 herinner ik me dat we onze eerste aardrijkskundeles begonnen met een plattegrond van de klas tekenen, gevolgd door een plattegrond van het dorp - zo leerde je hoe de schoolkaarten ontstonden. En laatst vond ik weer het leesboekje, dat we in de geschiedenisles gebruikten “Wat het hunebed vertelde”, waarin belangrijke gebeurtenissen uit de vaderlandse geschiedenis waren verweven met belevenissen van gewone mensen, met als rode draad de geschiedenis van vijf zegelringen, die door erfenissen, diefstal en slavenhandel telkens van eigenaar verwisselden. Zo saai was het dus bepaald niet op school!

Wat beleefden we er nog meer? We hadden geen gymzaal, ook niet in de nieuwe school aan de Hermelijnsaan, waar we in het najaar van 1959 naartoe verhuisden. Als “sport” gingen we wandelen en spelen in het bos bij de Hertenlaan en schoolzwemmen in “De Biltse Duinen”. Soms kregen we film; ik zie de juf nog tobben met die grote spoelen; wij joelden als de film opeens brak en eerst geplakt moest worden. Maar ik ben vergeten welke films we te zien kregen. Als we stout waren geweest moesten we “in de hoek staan” of, erger nog: op de gang staan. Vonden we dat erg? En: wat hadden we dan misdaan? Kletsen, afkijken, propjes schieten? De juffen en meesters lazen ons ook wel eens voor. Meester Veldhuizen las uit “Alleen op de Wereld”, maar welke voorleesboeken gebruikten de anderen?

Materialen gevraagd

Ik ben op zoek naar anekdotes en herinneringen van mensen die op de Dolderse lagere scholen hebben gezeten, de Hertenlaanschool, later Hermelijnsaanschool, de christelijke school, later Hazeboschschool. Om te kunnen zien wat er zoal veranderd is op de scholen in de loop van de tijd, zou ik graag van alles willen weten over wat wij vroeger deden in de klas en wat er gebeurde op het gebied van sport, muziek, creatieve vakken, ontspanning en feesten als Sinterklaas en Kerstmis? Ik denk dan niet alleen aan mijn eigen lagere schooltijd, 1956-1962, maar ook aan eerdere en latere jaren.

Mail of bel als je mee wilt doen aan onze verhalenafel tijdens de tentoonstelling: secretaris@historischeverenigingdendolder.nl Telefoon: 030-2284505.

Ook oude schoolschriften, boeken of werkstukken, die je wilt laten zien of uitlenen voor de tentoonstelling zijn welkom!

Bent u in het bezit van oude klassenfoto's?

Binnen de Historische Vereniging Den Dolder zijn we in het kader van de tentoonstelling “Schoolleven vroeger en nu” op zoek naar klassenfoto's en herinneringen aan het Dolderse schoolleven in vroegere jaren. Bijgaande klassenfoto is van de zesde klas (groep acht) van de Hermelijnsaanschool, schooljaar 1961/62. Mevrouw Hans Gooszen, die zich binnen de vereniging vooral bezighoudt met familiegeschiedenis en oral history, zat in die klas. Zij is aan de slag

gegaan om haar oud-klasgenoten op te sporen en te bestoken met vragen over vroeger. Dat heeft al enkele leuke reacties opgeleverd. Zo wist iemand zich

**Wandkleed
plattegrond van
Den Dolder 1981**

uitvoeringen of feesten. En als je misschien nog oude schoolschriften, boeken of werkstukken op zolder hebt liggen: zou je die willen laten zien of uitlenen voor de tentoonstelling?

Wandkleed

Ook dit jaar exposeren wij tijdens de tentoonstelling het unieke wandkleed uit 1981 met afbeeldingen uit Den Dolder. Op het kleed is het toenmalige Den Dolder uitgebeeld in lappen, kruissteken, plukken wol en zorgvuldige applicaties. Het kleed bewijst dat er sindsdien veel veranderd is in ons dorp. Een huzarenstukje handwerk van diverse Dolderse dames dat bedoeld was als wandversiering van de Hazenboschschool.

Win een Apple iPad mini

Met deze populaire iPad ben je helemaal bij de tijd, hij heeft een handzaam formaat en een display met uitstekende prestaties. Iedere bezoeker die ons tijdens de tentoonstelling "Schoolleven vroeger en nu" bezoekt

en een emailadres invult maakt kans op een prachtige Apple iPad mini ter waarde van € 389,-- Vooral de jeugd uit onze 3 kernen worden hiervoor uitgenodigd deel te nemen.

Win een Apple iPad mini

te herinneren dat de kinderen op de oude school aan de Hertenlaan nog schoolbanken hadden met ingebouwde inktpotjes; ze schreven met kroontjespennen. Pas later, na de verhuizing naar de Hermelijnschool in 1959 kregen ze ballpoints. Die kwamen goed van pas, vooral bij het schrijven van strafregels, die nogal eens werden uitgedeeld. Als je had zitten kletsen, of had afgekeken of gesnoept onder de les, was de straf ook vaak: in de hoek staan, of buiten de klas op de gang staan. Had je het erg bont gemaakt, dan werd je zelfs opgesloten in het magazijn! Meester Veldhuizen was streng, maar hij kon ook spannend vertellen, bij voorbeeld over de Tweede Wereldoorlog, die hij had meegemaakt als schooljongen in een klein dorp in Friesland. Aan het eind van de week, op zaterdagochtend las hij voor uit "Alleen op de Wereld".

Meer van zulke verhalen, niet alleen uit de jaren '50 en '60, maar ook van eerder of later zijn van harte welkom bij de redactie. Wat gebeurde er in de klas, wat werd er gedaan aan sport, muziek, creatieve vakken, ontspanning, verjaardagen en feesten als Sinterklaas en Kerstmis? Wie weet er nog welke films er werden vertoond, welke boeken werden voorgelezen, waar de schoolreisjes naartoe gingen, wat er voor traktaties werden uitgedeeld? Het zou leuk zijn als je ook foto's hebt: klassenfoto's, liefst met namen en adressen van je oud-klasgenoten erbij, of foto's van schoolreisjes,

Van het bestuur

Dit magazine is speciaal voor u!

Met deze extra uitgave bereiken we alle inwoners van Den Dolder, Bosch en Duin en Huis ter Heide (noord). We willen u als inwoner van dit gebied uitvoerig laten kennis maken met de Historische Vereniging Den Dolder.

In deze Special laten wij u kennis maken met veel interessante onderwerpen. U kunt veel lezen over de ontstaansgeschiedenis en de groei van het dorp. Wij hopen zo uw kennis te vergroten en u te prikkelen om nog meer te weten te komen over ons dorp. U vindt natuurlijk al veel informatie over Den Dolder op onze website.

In het artikel op pagina 2 vertellen

Onze voorzitter
Petra Koek

wij u over onze tentoonstelling van 8 en 9 november a.s. in de Brede School met als thema "Schoolleven vroeger en nu". U begrijpt dat hiervoor speciaal de jeugd wordt uitgenodigd. Sterker nog, zij stellen hun klaslokaal beschikbaar! Komt u kijken en verwondert u met ons over de enorme verschillen in lesvormen en kleding.

Bent u enthousiast geworden dan verwelkomen we u graag als lid van de vereniging. Wellicht bent u al lid van onze vereniging; dan hopen wij dat u anderen warm kunt maken met dit compacte magazine boordevol informatie!

Leden van historische verenigingen behoren meestal tot een oudere leeftijdscategorie, maar met deze uitgave hopen wij vooral een jongere doelgroep aan te spreken. Zo blijft de historie levend; historie is immers van alle (leef)tijden?

Petra Koek / voorzitter
www.historischeverenigingdendolder.nl

Dit is ons dorp Den Dolder

In een periode van slechts honderd jaar is een gehucht, gelegen op de heide met zandverstuivingen en bewoond door enkele tientallen personen, uitgegroeid tot een levendig dorp, versholten in het groen, met ruim 4500 inwoners en met enkele landelijk en internationaal bekende ondernemingen.

Het dorp Den Dolder, onderdeel van de gemeente Zeist, heeft een eigen karakter en een dorpskern met een divers winkelaanbod en een veelheid aan actieve verenigingen. Ter gelegenheid van 100 jaar Den Dolder werd een schitterend cultuurhistorisch geschiedenisboek gerealiseerd dat gratis aan onze leden is uitgereikt.

De Historische Vereniging Den Dolder

De Historische Vereniging Den Dolder is op 9 april 1997 opgericht en heeft tot doel de kennis van en de belangstelling voor de geschiedenis en de archeologie van Den Dolder te bevorderen en te waken over het cultureel erfgoed van Den Dolder.

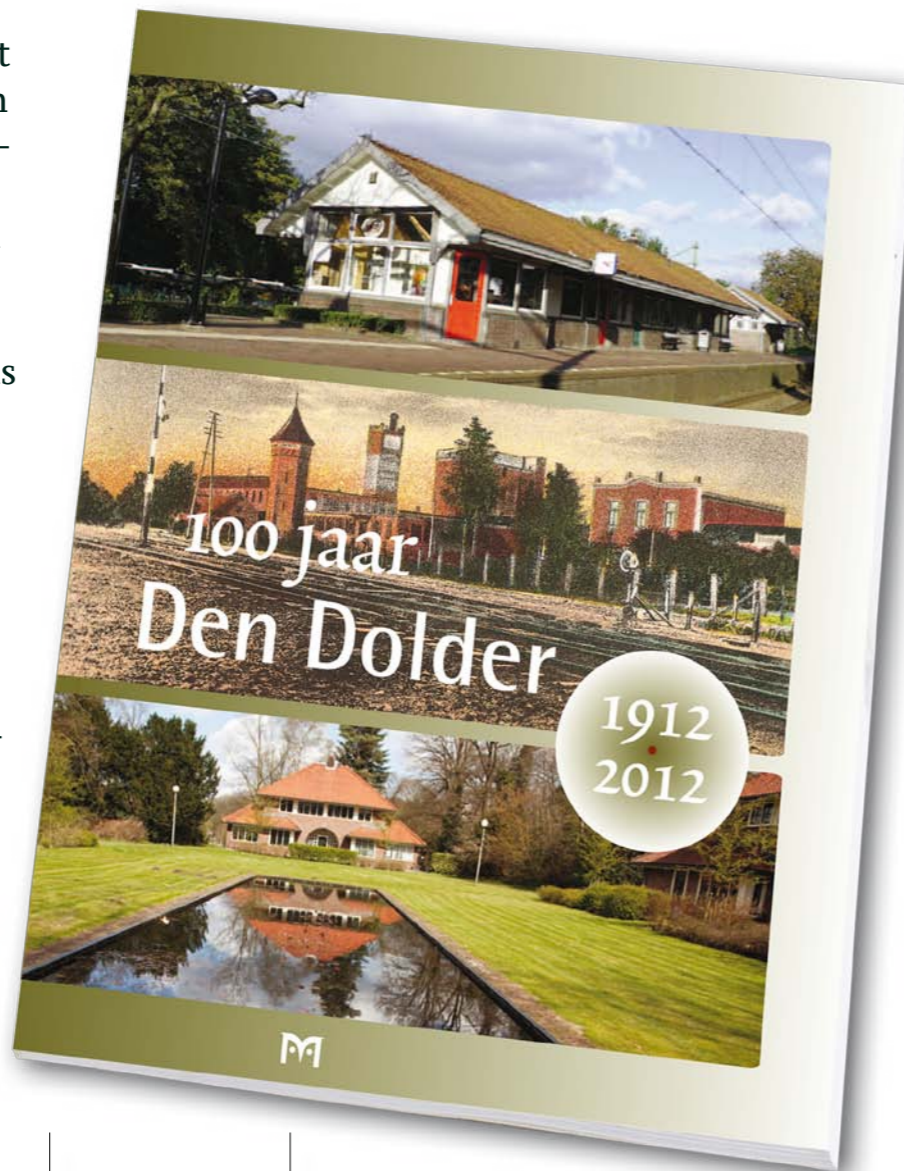
De vereniging organiseert jaarlijks in het najaar een tentoonstelling waarin de geschiedenis van Den Dolder centraal staat. Daarnaast brengt de vereniging voor haar leden driemaal per jaar (januari, mei en september) een eigen blad uit, de Dolderse Kroniek en verschijnt periodiek onze nieuwsbrief. In 2012 gaven wij het boek Honderd jaar Den Dolder uit. Het is verkrijgbaar bij The Readshop in Den Dolder (ISBN 978-90-5345-449-7).

Bestuur

Het bestuur van de Historische Vereniging Den Dolder bestaat uit een 5-tal actieve personen te weten een voorzitter, secretaris, penningmeester, redacteur en archief commissaris. Het bestuur wordt gekozen door de Algemene Ledenvergadering en is aanspreekpunt voor alle lopende zaken. Het bestuur wordt ondersteund door actieve werkgroepen voor de uitvoering van het vastgestelde beleid.

Er is een gefaseerd rooster van aftreden/ herkiesbaarheid waardoor continuïteit van het bestuur van de vereniging is gewaarborgd. Momenteel maken de volgende personen deel uit van het bestuur:

- Petra Koek, voorzitter, voorzitter@historischeverenigingdendolder.nl
- Dick van Lier, secretaris, secretaris@historischeverenigingdendolder.nl
- Ruud van der Sar, penningmeester, penningmeester@historischeverenigingdendolder.nl
- Frits Stuurman, redacteur De Kroniek,

Cultuur historisch geschiedenisboek 100 jaar Den Dolder

redacteur@historischeverenigingdendolder.nl
• Flip Baay, archief, archief@historischeverenigingdendolder.nl

Geheugen van Zeist

De Historische vereniging Den Dolder werkt als cultureel erfgoedpartner nauw samen met de gezamenlijke erfgoedpartners van Zeist onder de naam "Geheugen van Zeist". Deze website gaat de komende jaren een belangrijke plaats vervullen in de informa-

tievoorziening. Op dit moment kunt u o.a al circa 500 bouwtekeningen vinden van de W.A. Hoeve op de site: www.geheugenvanzeist.nl

Ook heeft onze vereniging constructieve contacten met de gemeente Zeist.

Lid worden?

Een belangrijke uitbreiding van ons ledenbestand vinden we de groep personen tussen de 30 en 50 jaar die belangstelling hebben voor Den Dolder. In deze leeftijdscategorie verwelkomen wij graag nieuwe leden voor de vereniging, maar aanmeldingen van iedere leeftijd zijn uiteraard welkom! Nog geen lid? Dan is nu het moment om dat te doen. U kunt direct inschrijven door het aanmeldingsformulier in te vullen of via de website: www.historischeverenigingdendolder.nl

U ontvangt bovendien dan alle reeds verschenen nummers van de Dolderse Kroniek van 2014 nog gratis. De contributie bedraagt € 15,00 per jaar en gaat in per 2015. Inmiddels heeft de vereniging 400 leden.

Dit zijn onze verenigingsactiviteiten

Jaarlijks een ledenvergadering met een lezing over een interessant onderwerp uit de geschiedenis dat rechtstreeks met den Dolder of directe omgeving te maken heeft.

Drie keer per jaar sturen wij ons blad Dolderse Kroniek aan de leden met verhalen over het dorp en de mensen in het verleden. Vroeger was dat in zwart-wit, de laatste drie jaar is het blad helemaal in kleur. Met regelmaat geven we een boek uit. 100 jaar Den Dolder zag u al maar er waren ook boekjes over Den Dolder oud en nieuw, De Dolderse weg door de eeuwen.

Over de jaarlijkse tentoonstelling hoorde u al maar we ontwierpen ook wandelingen en fietstochten, bijvoorbeeld langs de grenzen van Den Dolder.

Sluit vandaag nog vriendschap met de vereniging!

Voelt u zich verbonden met ons cultureel erfgoed of draagt u de Historische Vereniging een warm hart toe? Dan verwelkomen wij u graag als Vriend! Wij koesteren onze vrienden en weten dat u in uw eigen netwerk onze ambassadeur bent. Word vriend van de vereniging en maak jaarlijks minimaal € 20,00 over op onze rekening NL77 INGB 0007 7398 16 onder vermelding "vriend".

De Rabo Clubkas Campagne

Uw stem is geld waard

Tijdens de Rabo Clubkas Campagne kunnen leden van Rabobank Utrechtse Heuvelrug hun stem uitbrengen op verenigingen die zij een warm hart toedragen. Deze stemmen zijn geld waard. Hoe meer stemmen er op een vereniging uitgebracht worden, des te meer geld deze vereniging ontvangt. Dit jaar valt er € 100.000 te verdelen, dus doe mee.

Stemt u mee?

Van 15 oktober tot 31 oktober kunnen leden van Rabobank Utrechtse Heuvelrug, hun stem uitbrengen op hun favoriete vereniging. Leden ontvangen voor de stemperiode een unieke code met een link naar de site waar zij kunnen stemmen.

Beschikbaar: € 100.000

Er is een bedrag beschikbaar van € 100.000. Ieder lid heeft vijf stemmen om te verdelen. Elk lid kan maximaal twee stemmen op dezelfde vereniging uitbrengen. Nadat alle stemmen uitgebracht zijn, wordt het totaalbedrag gedeeld door het totaal aantal uitgebrachte stemmen en wordt duidelijk welk bedrag de vereniging ontvangt.

In 2013 mochten wij een bedrag van € 2628,63 in ontvangst nemen.

**KRAAL'S NIEUWE PLATTEGROND
ZEIST, HUIS TER HEIDE EN DEN DOLDER**
UITGAVE EN BEWERKING VAN JAN W. KRAAL WZ ZEIST.

Plattegrond van Den Dolder en Bosch en Duin rond 1938

Wij ontvingen van Arie Oudhof uit Maartensdijk een fraaie kaart van Zeist, waarop Den Dolder nog maar net staat aangegeven. Vermoedelijk is deze kaart van uitgeverij Kraal uit 1938. De exacte datum staat er niet op.

De spoorlijn van Zeist over Huis ter Heide is prominent aanwezig. Natuurlijk ontbreekt de provinciale

weg en tal van wijken in het nog prille Den Dolder. Duidelijk te onderscheiden is het station, de fabriek en de N.H. Kerk en huize Padua. Ook de Pleineslaan met een paar huizen en de Christelijke School (nu De Kameel) zijn ingetekend. Voor het plan van N.V. Boschwijk werd destijds flink geadverteerd. Heeft u ook historische objecten, foto's of kaarten waarin Den Dolder centraal staat? Wij nemen ze graag van u in ontvangst

of willen in de gelegenheid worden gesteld om ze te fotograferen of te scannen.

Dit is de QR code van de Historische Vereniging Den Dolder

Er zijn vele gebruiksmogelijkheden voor een QR code.

De QR-code van onze site

Een domeinnaam intoetsen op je mobiele telefoon is vaak lastig. QR codes zijn bij uitstek geschikt om bijvoorbeeld mobiele websites met lange domeinnamen toegankelijk te maken voor een breed publiek. U hoeft enkel de code te scannen en u wordt direct doorverwezen naar de mobiele website. Probeer dit eens om uw telefoon! Dit is de QR code van de Historische Vereniging Den Dolder welke wij gebruiken.

Den Dolder honderd jaar, 1912-2012

Den Dolder is altijd een deel van Zeist geweest. Het gebied ten noorden van de Amersfoortseweg met het gehucht Den Dolder hoorde tot het gerecht Zeist. In de Franse tijd (1795-1813) werd het platteland van Utrecht bestuurlijk heringedeeld. De nieuwe bestuursvorm werd gemeente genoemd. De gemeente Zeist werd in 1811 uitgebreid met Stoetwegen, Kattenbroek, De Breul en Austerlitz.

Bij de verheffing in 1677 van Zeist tot een hoge heerlijkheid, waaronder ook Stoetwegen, Kattenbroek en De Breul vielen, werden de grenzen voor het eerst officieel vastgesteld. Men begon in Den Dolder bij de grenspaal van de heerlijkheid Soest. De grens met De Bilt is later ten voordele van de Bilt opgeschoven tot aan de westelijke Nonnengroep.

Als voorbereiding op de invoering van het kadaster werden in 1825 de grenzen van de gemeente Zeist vastgesteld. Weer werd begonnen bij het meest noordelijk gelegen punt van de gemeente Zeist, daar waar Zeist, De Vuursche en Baarn samenkamen. De kadastrale gemeente Zeist werd in zeven secties ingedeeld. Sectie A kreeg de naam Den Dolder. De grens met de aangrenzende secties werd gevormd door de Amersfoortseweg.

De N.V. Bosch en Duin kocht in 1902 alle gronden ten noorden van de Amersfoortseweg en begrensd door de Dolderseweg. Het grote terrein bestond uit: 'jonge dennenbosschen, sparren, hakhout, heide, zandduinen en wegen'. Er werden wegen aangelegd en huizen gebouwd en zo ontstond het buurtschap Bosch en Duin. In 1973 besloten burgemeester en wethouders de grenzen van Den Dolder met Bosch en Duin en met Huis ter Heide vast te stellen. De grens met Bosch en Duin werd getrokken direct ten zuiden van de bebouwing langs de Paltzerweg en ten westen van de bebouwing langs de Dolderseweg.

Het oorspronkelijke Den Dolder

De naam Den Dolder is ontleend aan het gehucht Den Dolder dat aan de Soestdijkerweg ter hoogte van Prins Hendriksoord lag. De naam van dit gehucht wordt voor het eerst genoemd in 1650 ('Groten Dolder' en 'Grote Dolre'). In de 'Tegenwoordige staat der Vereenigde Nederlanden' (1772) wordt een akte uit 1239 aangehaald, die over het graven van een wetering vanuit het veen in De Vuursche naar de Eem gaat. Het is de auteur van dat boek die de loop van de wetering wil aangeven, die over een brug bij Den Dolder schrijft. Op de kaart van de provincie Utrecht van circa 1675 van R. de Hooghe staat Dolder voor het eerst aangeduid. L.P. Serrurier heeft het gehucht in 1731 getekend. Den Dolder werd gevormd door het herenhuis Ewijkshoeve, enkele boerderijen en daghuurderswoningen en een herberg. In 1830 woonden er een zeventig mensen.

De beroemdste bewoner die hier ooit gewoond heeft, is boer Jan van Eyden (1755/1756-1826). Hij zat vanaf 1796 tot 1814 op de boerderij Het Spie aan de Soestdijkerweg, waarvan hij circa 1800 de naam veranderde in Den Dolder. Hij stond bekend om zijn kennis over dierziektes. Om deze kennis was hij in de hele provincie Utrecht en daar buiten befaamd.

Christoph Pleines en de zeepfabriek De Duif

Zonder overdrijving kan je zeggen dat Christoph Plei-

Christoph Pleines
1857-1936)

nes de belangrijkste man is uit de geschiedenis van Den Dolder. Het dorp Den Dolder heeft zijn ontstaan te danken aan de door hem opgerichte zeepfabriek.

Zeepziederij Amersfoort

Pleines werd geboren in 1857 in Pfalzdorff in Duitsland. In 1889 richtte Pleines een zeepziederij op net buiten de Koppelpoort van Amersfoort. Zeepoeder was in die tijd een nieuw product dat zichtbaar schonere was opleverde. Op veel plaatsten werden zeepziederijen opgericht. De fabriek was niet meer dan een gebouwtje van 5,5 bij 6,5 meter. Maar het ging Pleines voor de wind en in 1896 had hij al een fabriek met kantoor en woonhuis en gebruikte hij stoomketels. In 1902 had hij 63 man personeel! De productie van pakjes zeepoeder groeide van 1000 per week in 1890 naar 14.000 in 1895. Ook werden er andere producten gemaakt zoals huishoudzeep ('Triomfzeep').

Nieuw begin in Den Dolder

De fabriek zorgde voor veel stankoverlast en toen deze op 17 januari 1902 afbrandde, kreeg hij geen vergunning voor de wederopbouw. Pleines ging

voortvarend te werk door binnen 12 dagen een noodfabriek op te zetten, maar hij moest een andere locatie zoeken. Dat werd Den Dolder, althans een stuk grond langs de spoorlijn vlak bij de halte Doldersche weg. Het huidige station Den Dolder.

De ontwerper van de fabriek, en later ook van veel andere gebouwen die er in opdracht van Pleines kwamen, was Wouter Salomons uit Amersfoort. Het fabrieksgebouw dat de formidabele afmeting had van 114 bij 24 meter werd in ongeveer vijf maanden gebouwd door aannemer Gebroeders Voerman uit Zeist. De plaats aan de spoorlijn was cruciaal: Zijn personeelsleden woonden immers in Amersfoort en konden gemakkelijk met de trein naar de fabriek komen. Grondstoffen zoals loog, vetten en lijnolie werden per spoor aangevoerd, de zeepproducten weer afgevoerd.

nes de belangrijkste man is uit de geschiedenis van Den Dolder. Het dorp Den Dolder heeft zijn ontstaan te danken aan de door hem opgerichte zeepfabriek.

voortvarend te werk door binnen 12 dagen een noodfabriek op te zetten, maar hij moest een andere locatie zoeken. Dat werd Den Dolder, althans een stuk grond langs de spoorlijn vlak bij de halte Doldersche weg. Het huidige station Den Dolder.

Pleines en Den Dolder

Pleines heeft als lid van de gemeenteraad van Zeist veel zaken voor hemzelf en het "dorp" trachten te regelen. Beroemd is zijn pleidooi voor elektrische lantaarns! Hij zorgde voor huizen voor zijn arbeiders,

een Christelijke school met onderwijzerswoning, het ontwerp voor een kerk (die er nooit kwam omdat de kerkdiensten werden gehouden in een zaal boven zijn kantoor) en een postkantoor en telegraafkantoor. De begraafplaats Het Stille Hofje zoals de naam nu luidt, is door hem al in 1904 aangelegd. Reeds in 1906 werd zijn oudste zoon daar begraven en in 1912 zijn eerste vrouw.

Zeep

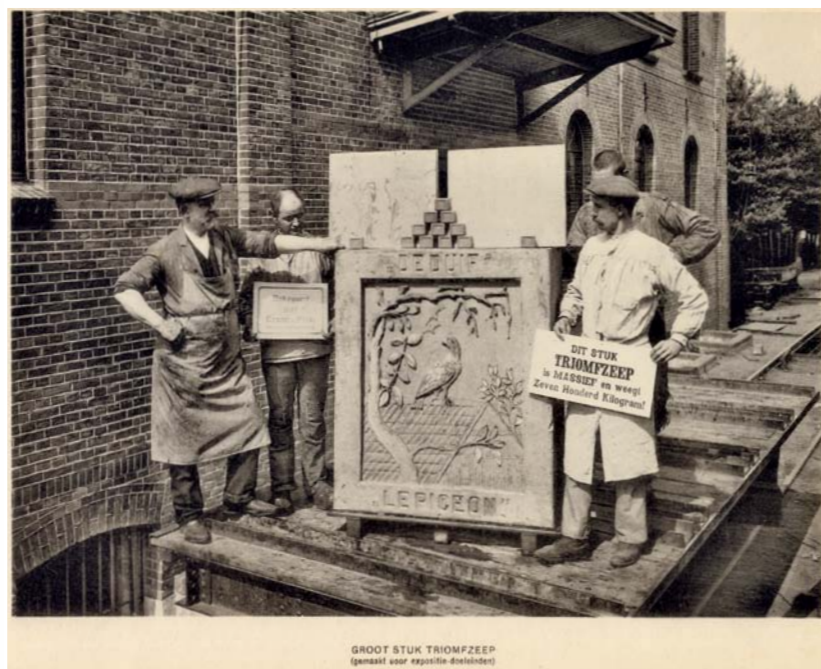
Pleines was trots op zijn producten. Hij plaatste advertenties waarin hij huisvrouwen prees voor het gebruik van zijn zeepoeder en waarin hij hen waarschuwde voor "namaak". Ook won hij medailles voor zijn producten op de Wereldtentoonstelling in Gent in 1913. Speciaal voor die tentoonstelling werd een blok zeep gegoten van 700 kg. Op de randen stond "De Duif" en "Le Pigeon". Die medailles verschenen ook weer op de verpakkingen. Hij wist al wat marketing was, voordat we er een woord voor hadden.

Triomfzeep

In 1909 mocht het bedrijf zich Koninklijk noemen. Deze eretitel verscheen in 1910 natuurlijk in de kop van het briefpapier, maar stond in 1914 ook op de duiventoren die zijn bedrijf zo kenmerkend in het landschap maakte. Het complex groeide en er kwam ook steeds meer personeel. Waren er in 1906 73 arbeiders (63 mannen en 10 vrouwen), in 1916 waren dat er 123 en in 1921 151 (118 mannen en 33 vrouwen). Gedurende bijna 20 jaar was de zeepfabriek van Pleines de grootste werkgever van Zeist.

"Met Pleines'zeep is heel 't Vaderland in de wolken".

Via een bod op de veiling van Bubb Kuyper in Haarlem kwamen wij onlangs in het bezit van deze fraaie

Tijdens de Wereldtentoonstelling in Gent van 1913 kreeg Pleines de hoogste onderscheiding. Speciaal voor deze gelegenheid werd een stuk zeep van 700 kilo gegoten

Poster Pleines zeep

reclameposter op het formaat van 53 x 75 cm. Het exacte jaar van uitgifte hebben we helaas (nog) niet kunnen achterhalen

Het leuke van deze poster is dat het pakje dat de dame in haar hand heeft het zelfde is al het echte pakje zeepoeder dat we als Historische Vereniging in het archief hebben.

Willem Arntszhoeve

Begin twintigste eeuw was er nog een belangrijke ontwikkeling voor Den Dolder: de vestiging van de Willem Arntszhoeve, een vestiging buiten de stad van de Willem Arntsz Stichting in Utrecht. Willem Arntsz was een rijke Utrechtse schepen in de vijftiende eeuw die geld na liet aan het Sint-Barbara- en het Sint-Bartholomeusgasthuis om daar mee een gasthuis voor geesteszieken op te richten. Dit zogenaemde "dolhuis" werd gebouwd in 1461. Bij de

invoering van de Krankzinnigenwet in 1841 heet de Utrechtse vestiging het "geneeskundig gesticht voor krankzinnigen" en sinds 1929 het Willem Arntsz Huis. Tegenwoordig behoren zowel de vestiging in Utrecht als die in Den Dolder tot de overkoepelende organisatie voor geestelijke gezondheidszorg Altrecht.

Tot in de achttiende eeuw waren dolhuizen de plaats waar psychiatrische patiënten werden opgesloten, maar er werd niet gewerkt aan genezing. Pas in 1818 werd bij Koninklijk Besluit vastgelegd dat aan die genezing wel gewerkt moest worden. Maar ondanks dat "Meschlievende Besluit" veranderde er niet veel in het begin. Het was vooral de Utrechtse professor dr. Jacobus Ludovicus Conradus Schroeder van der Kolk (1797-1862) die zich vanaf 1927 begon sterk te maken van verbetering voor de patiënten en ook de Krankzinnigenwet 1841 bracht nieuwe mogelijkheden met zich mee. Er ontstond een normering voor de ruimte die patiënten ter beschikking moesten krijgen en ook het vereiste aantal geneeskundigen werd via de wet voorgeschreven. Dit betekende verbouwingen van inrichtingen.

In de vestiging in Utrecht was niet veel ruimte en mede daardoor werd het besluit genomen tot de bouw van een dependance. In navolging van het Gesticht Reinier van Arkel in Den Bosch dat in 1870 een dependance in Rosmalen stichtte en het gesticht Groot Gaffel te Zutphen die dat zelfde deed in Warnsveld in 1900, besloot de Willem Arntsz Stichting tot een nevenvestiging buiten de stad. Ook was er de overtuiging dat de genezing gebaat zou zijn bij verpleging te midden van schoonheid en rust van de vrije natuur en was er het inzicht dat arbeidstherapie (in de vorm van werken op een boerderij) beter zou werken op het platteland dan in de stad.

De laatste jaren van de negentiende eeuw onderzochten de "Heren Huismeesters en Regenten" van de Willem Arntsz Stichting de mogelijkheden voor aankoop van gronden buiten de stad. Hoewel dat lukte in De Bilt bleek na verloop van tijd toch dat de bouw daar niet door kon gaan wegens bezwaren van de bevolking. Gelukkig werden daarna twee mogelijkheden gevonden, namelijk bij de Halteplaats Dolderseweg, gronden in eigendom van de heer P.W. Scholten uit Amsterdam, zowel als Halteplaats Soestduinen, gronden van de gemeente Soest. Geneesheer-directeur dr. Willem Hendrik Cox (1861-1933) schrijft over de keuze: "daar het eerste terrein gunstiger gelegen was, de onderhandelingen met

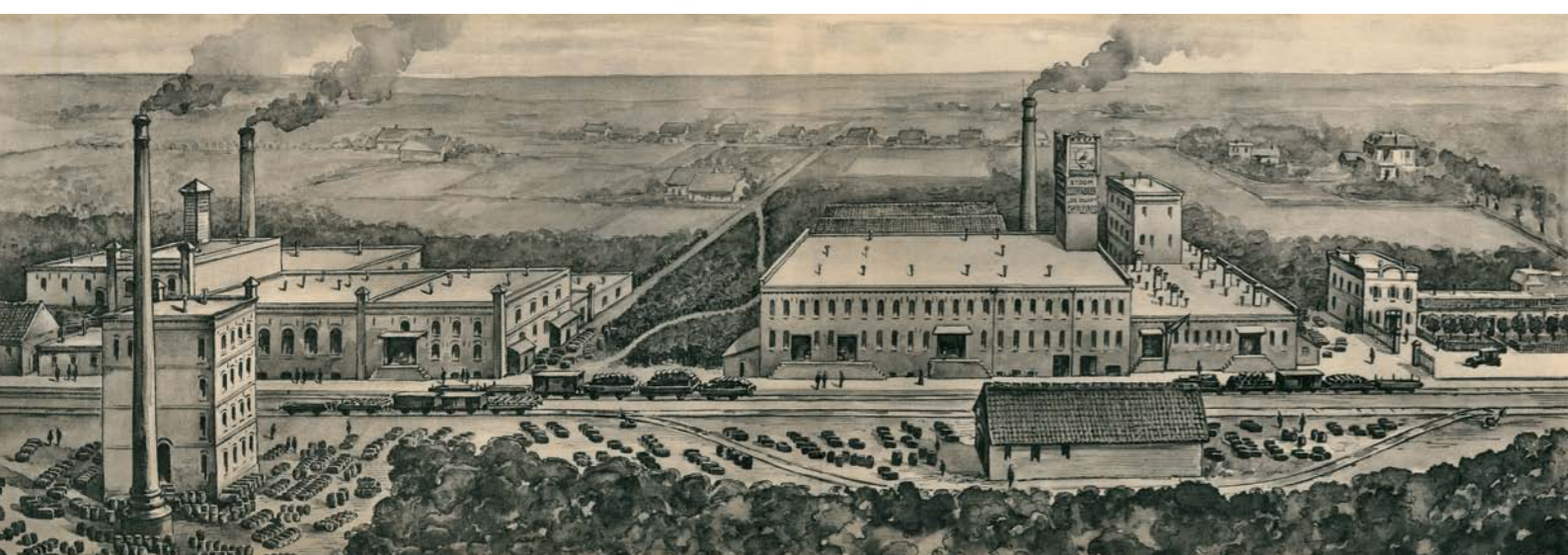

Directiegebouw van de W.A. Hoeve werd gebouwd tussen 1909 tot 1912

dhr Scholten gemakkelijk vlotten en de verlangde prijs bovendien een zeer voordelige kon worden genoemd, besloot het College van Regenten het terrein aan de Doldesche weg aan te kopen". Zo werd het Utrechtse gesticht op 1 februari 1905 voor f 60.000 gulden eigenaar van het terrein dat 207 ha groot was. Per vierkante meter dus nog geen drie cent.

Financiering

Er was nog één hobbel te nemen: de financiering. Nadat gedeputeerde staten van Utrecht het verzoek om bouwkapitaal of garantie voor aflossing van een lening hadden afgewezen werd een beroep gedaan op de gemeente Utrecht, ook al omdat daar een belangrijk aantal van de patiënten vandaan kwam. De beslissing daarover was nog niet genomen toen gedeputeerde staten van Zuid-Holland verzochten mee te mogen doen als participanten. Op 10 mei 1905 schrijven burgemeester en wethouders van Utrecht

dat zij rente en aflossing van een eventuele lening door een op te richten stichting willen garanderen, dit tot een maximumbedrag van f 600.000 van de lening. Ook burgemeester B. Reiger, die superintendant was van het gesticht, zal aan deze beslissing belangrijk hebben bijgedragen. De bouw kon doorgang vinden.

Nog vóór dat de onderhandelingen waren afgerond reisden al groepen patiënten met begeleiders naar het terrein om het begaanbaar te maken. In de koopactie staat dat het terrein naast bossen en landbouwgronden ook huis, erf en schuur omvatten. Waarschijnlijk is met huis hier bedoeld het zg. "Meerhuisje" dat vlak bij de plaats stond waar korte tijd later de boerderij zou verreizen. Op 21 mei 1908 werden de bouwplannen voorgelegd aan koninging Wilhelmina, die ze op 4 juni 1908 goedkeurde.

De grond werd ontgonnen door diep te ploegen. Gestart werd met een 11 ha groot, laag gelegen, deel. Maar omdat met de ossen de vereiste ploegdiepte niet kon worden gehaald werd daarna een beroep gedaan op de stoomploeg, geleverd door de Nederlandsche Heidemaatschappij.

Het "Meerhuisje" werd bewoond door de familie Teer die in paarden handelde met Duitsland. Het heet Meerhuisje omdat er vlak bij een meertje lag. 's Winters werd daar wel geschaatst.

Boerderij van de W.A. Hoeve werd in 1906 gebouwd en was "therapieboerderij"

Het Meerhuisje was de eerste woning die gebouwd werd aan wat nu de Boerderijlaan is

De boerderij

De boerderij was het eerste gebouw dat vanaf 1906 naar een ontwerp van de architecten G. van Heerde en H. Masselink neer werd gezet. Beneden bestaat het uit een gang, woonkamer, keuken en melkkamer, met daar bij ook een melkkelder, boven was er in het midden een slaapzaal voor zes patiënten, links een badkamer en rechts een slaapkamer voor twee boerenverplegers. De stal was geschikt voor dertig koeien. Uitbreidingen waren een paardenstal en een varkensstal in 1909 en veel later een aangebouwde tuinkamer.

De boerderij kreeg o.a. de beschikking over een brik. Multi inzetbaar zouden we tegenwoordig zeggen, o.a. om Dr. Cox van de halteplaats te halen.

De infrastructuur

In de ontwikkeling van de buurtschap "halteplaats Dolderscheweg" tot het dorp Den Dolder heeft Christoph Pleines (1857-1936) een belangrijke rol gespeeld, zowel bij de bouw en ontwikkeling van de zeepfabriek "De Duif", als bij de sociale gevolgen voor het dorp. Bij de ontwikkeling van scholen, kerken, postkantoren en begraafplaats is zijn inbreng van groot belang geweest.

De buurtschap bij de halteplaats "Dolderscheweg" bestond begin 1900 uit slechts enkele woningen, o.a. van de tolgaarder/seinwachter Andreas Fox (1842-1932) en de stichting Padua, een arbeiderskolonie die behalve een gezonde woonomgeving, de arbeiders ook gezonde voeding bood en een vakantie- en rustoord zou zijn.

Er waren in de buurtschap geen winkels; de bakker kwam twee maal per week uit Soest. Met de vestiging van de zeepfabriek "De Duif" in 1902 en de start van de bouw van de Willem Arntsz hoeve in 1909 nam de bedrijvigheid in de buurtschap echter toe.

De woningen

Door Christoph Pleines werden bij de vestiging van de zeepfabriek "De Duif" voor zijn werknemers ook enkele arbeiderswoningen gebouwd aan het begin van wat later de Pleineslaan is genoemd en ook op de Dolderscheweg tegenover de ingang van de Willem Arntsz hoeve verrezen enkele woningen. Pleines heeft tussen 1902 en 1912 in Den Dolder 19 woningen laten bouwen, waaronder een villa, een boerderij, een baas-, een wachters- en een onderwijzerswoning.

Op 5 juli 1919 werd in Den Dolder de "Woningbouwvereniging Het Duivendorp" opgericht. Het initiatief zal uitgegaan zijn van de zeepfabriek. In 1920 werden plannen vastgesteld voor de bouw van 36 arbeiderswoningen en 2 winkelhuizen aan de Dolderscheweg rechts van de school en aan de linker- en rechterzijde van de Pleineslaan, waarvan toen de naam Pleineslaan werd vastgesteld. Voorheen heette dat ook Dolderscheweg. De eerste bewoners betrokken hun woningen in februari 1921 en in juli 1921 waren alle nieuwe huizen bewoond en was het inwonertal van Den Dolder met 150 gestegen. In 1914 had Den Dolder ongeveer 550 inwoners.

De groei van Den Dolder vond feitelijk pas plaats na de tweede wereldoorlog. In 1948 verklaarde de minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting de woningnood officieel tot volksvijand nummer één en de gemeenteraad van Zeist stelde bouwplannen op. Er werden vooral woningen gebouwd ten noorden van de spoorlijn. Vanaf begin vijftiger jaren volgde ook uitbreiding van Den Dolder zuid.

De winkels

In 1903 zorgde Pleines er voor dat er een bakkerij kwam: bij de boerderij "Nieuw Transvaal" op het fabriekster-

rein liet hij een bakhuis bouwen. In de jaren er na ontwikkelden zich als het ware drie winkelkernen: tegenover de ingang van de Willem Arntsz hoeve, op de Pleineslaan en op de Dolderscheweg ten zuiden van het station.

Tegenover de ingang van de Willem Arntsz hoeve waren een bakker, een kruidenier en een "winkel van sinkel" gevestigd. In het dorp was er nog een bakker op de Pleineslaan en een op de Dolderscheweg. Van de drie oorspronkelijke "winkelkernen" is nu slechts het winkelcentrum ten zuiden van de spoorlijn over.

Tot slot

In een periode van slechts honderd jaar is een gehucht, gelegen op de heide met zandverstuivingen en bewoond door enkele tientallen personen, uitgegroeid tot een levendig dorp, verscholen in het groen, met ruim 4300 inwoners en met enkele landelijk en internationaal bekende ondernemingen binnen de dorpsgrens.

Het dorp Den Dolder, onderdeel van de gemeente Zeist, heeft een eigen karakter en een dorpskern met een divers winkelaanbod, een actieve middenstandsvereniging en tevens 25 organisaties en verenigingen met veel actieve leden en tientallen vrijwilligers.

De verbrede brug bij de Embranchementweg/hoek Biltseweg nabij Prins Hendrikoord omstreeks 1930

Ik ben verwoed verzamelaar van voorwerpen uit de tweede Wereldoorlog.

Ik stop bij de Hindelaan 2. Vanzelfsprekend dertel ik als een hinde naar de voordeur en bel aan. Door het kleine raampje in de deur verzoekt Chris mij achter-

om te komen. Bij de achterdeur staat een tafel met -in mijn ogen- oude rommel:

flessen, verroest ijzer, schotel-tjes... Ik denk nog even dat er een lokale vrijmarkt gaat plaatsvinden, maar niets is minder waar. Chris blijkt een verwoed verzamelaar te zijn van voorwerpen uit de Tweede Wereldoorlog. In de keuken, waar we gaan zitten, brandt een knetterend haardvuur. Gezellig!

Hoe lang woon jij hier al?

45 jaar in deze straat en sinds 1995 in dit huis.

Hoe was het hier vroeger?

Het was een gemeedelijk laantje, dat zowel door rijke mensen, als door medewerkers van de Strabo [papier / verpakkingen fabriek op de plek, waar nu het sauzenhart van Nederland staat,red.] en later de Remia [Jawel!dat sauzenhart,red.] bewoond werd.

Waren de straaljagers er toen al?

Ja zeker! De baan lag hier vlak achter. Ik ben echt tussen trillende ruiten groot geworden. Van isolatie was geen sprake. Maar goed, als jongen vond ik die sfeer

wel mooi! Veel gezinnen in de straat verhuurden kamers of tuinhuisjes aan Amerikaanse soldaten. Die brachten voor ons ook allerlei spullen mee... dat vonden we prachtig... van die Texaanse puntlarzen en ook eten! 35 Jaar geleden at ik mijn eerste Mexicaanse taco. Ach, zo'n militair sfeertje was wel spannend... er ontstond natuurlijk ook wel eens iets moois tussen zo'n soldaat en een lokaal meisje.

Je bent in Den Dolder op school geweest?

Ja, op zo'n provinciaals schooltje. Daarna naar de HAVO in Blauwkapel en toen HTS vliegtuigtechniek.

Wat ben je daarna gaan doen?

Eerst heb ik een aantal jaren als BWK [boordwerktuigkundige,red.] bij de KLM gevlogen en nu werk ik bij de dispatch van de KLM en hou me bezig met de dagelijkse vluchtuitvoering, en routeplanning.

En dan komen we nu op jouw grote hobby: amateuronderzoeker van voorwerpen uit de Tweede Wereldoorlog met betrekking tot deze regio.

Wat houdt dat precies in?

Ik doe historisch onderzoek, spit archieven door en doe -en dit is heel belangrijk!- bodemonderzoek. Het gaat om de periode van de mobilisatie, de bezetting en de bevrijding, van '39 tot '45 dus.

Heb je al veel voorwerpen opgespoord?

Lokaal gezien heb ik een grote collectie, kom maar mee!

Chris gaat me voor naar zijn minimuseum, vol met helmen, identiteitsplaatjes, halve pistolen, stukken wentelwiek en ik weet niet hoeveel granaathulzen en projectielen, de passie spat eraf! [Ik denk nog even aan mijn jeugd in Oosterbeek, waar ik regelmatig uit de tuin kwam met een granaathuls, die mijn moeder gewoon in de vuilnisbak gooide. "Altijd wel even laten zien kind", zei ze dan!]

Wanneer het is gevonden moet de herkomst vastgesteld worden. De 2de zoektocht!

Beseffend wat hier staat, hoop ik niet dat de zoon des huizes uit is op oorlogje spelen, laat staan, dat hij stiekem een sigaretje zou roken in deze kamer, want dan blijft er niet veel meer over van de Hinde- en de Hertenlaan.

Mocht er brand ontstaan in je huis, ben je dan niet bang voor de gevolgen?

Ik heb toestemming van Justitie, hoor, maar ja, ik denk wel dat, als we niet thuis zijn en het huis vliegt in brand, de burens wel snel de benen zullen nemen! [Chris moet er zelf hard om lachen.]

Hoe spoor je die voorwerpen op?

Met verschillende detectors. 't Liefst zou ik de hele omgeving afgaan en omspitten, maar ja, als mensen mooi aangelegde tuinen hebben, willen ze natuurlijk niet dat ik daar kom scheppen!

Zijn er favoriete spots?

Nou en of! Het Wallaert Sacrékamp bijvoorbeeld, [naast de tennisbaan,red.] het is nu nog van Defensie, maar zodra het vrijgegeven wordt, sta ik klaar met m'n schep! Het is het laatste Waldlager uit die tijd; een soort van kleine kazerne. Ik wil me er absoluut voor hardmaken, dat die gebouwen blijven bestaan. Ik hoop dat ik de regionale archeoloog van Zeist meekrijg. Er staan nog van die Duitse vakwerkhuisen, beetje Tirols. Dat is gewoon cultureel erfgoed en dat mag niet verloren gaan!

Vertel eens iets over de Basis in die tijd.

Soesterberg dateert uit 1913 en was het eerste militaire vliegveld van Nederland. Onder Duitse leiding werd het uitgebouwd en vanuit hier werden de bombardementen op Engeland uitgevoerd. Van '40-'42 was het een der drukst bevolgen velden.

Den Dolder is toch ook gebombardeerd?

Ja, in '44 wel drie keer. Ik heb nog een prachtige bomkrater in de tuin! Er waren ook bunkers, in dat bosje op de Pleineslaan. Je kunt ze nog zien als je goed kijkt.

Hoe lang "zoek" je al?

Ik ben in '75 begonnen en hoop dat ik t.z.t een museumlocatie kan vinden. Misschien een deel van het Defensiemuseum, dat op Soesterberg wordt opgezet, of anders, een gebouw op het Wallaert Sacrékamp.

Terwijl ik bedenkt dat het zo bijzonder en waardevol is, waar Chris mee bezig is in deze hectische tijd, stel ik hem de laatste vraag.

Het station Huis ter Heide

Heb jij nog een boodschap voor de lezers?

Ja zeker! Als u vermoedt dat er in uw tuin wel eens iets van historische waarde zou kunnen liggen, bel me dan! Ook als u voorwerpen vindt of al gevonden hebt, die wel eens OUD zouden kunnen zijn, bewaar ze voor mij!

Ik zeg, dat ik in het verleden ook alwel het een en ander uit de tuin gevist heb [gebitten, lepels, kannen] en de ogen van Chris gaan meteen schitteren. Of hij niet een keer bij mij op de Duinweg mag komen speuren! Het is mooi weer en ik zeg dat het nu wel kan. Chris bedenkt zich geen moment, schiet een jas aan, laat de brandende haard voor wat hij is en volgt mij met drie detectors naar Bosch en Duin. Ik ga intussen dit interview uitwerken. Te pas en te onpas, zie ik Chris voorbijlopen met ijzer, glas en ook tralies... Zou er een ondergrondse gevangenis in mijn tuin geweest zijn?

Het intrigeert me enorm, dus ik laat het interview voor wat het is, duik de tuin in en laat ik nu toch net, terwijl het al bijna donker is, getuige zijn van de vondst van de dag: een totaal gave Canadese veldfles; een bewijs dat ook in dit huis Canadezen hebben gezeten, na -wellicht- Duitsers. Ineens besef ik, dat er maar zo, een zak met gouden munten naar boven komt, al heeft Oom Dagobert hier niet gewoond. In dat geval ga ik het delen met Chris!

Erfstukken van het erf

Dit jaar bestaat Den Dolder 100 jaar. Op 9 september zal Chris in de Mariakerk, in Den Dolder, een presentatie houden over de Stichting Legerplaats Soesterberg.

Mocht zijn werk uw interesse gewekt hebben, kijk dan op www.sls39-45.nl voor meer informatie over de stichting. Indien u denkt te beschikken over voorwerpen of informatie van belang voor Chris, aarzel niet om te bellen [0646124043] of te mailen [sls3945@gmail.com] Voordat u het weet, staat Chris op de stoep, met zijn detector en speurt wellicht de gouden armband op, die u ooit tijdens het tuinieren verloren heeft!

Station Huis ter Heide

Iedereen kent de huidige treinstations Driebergen-Zeist (1844) en Den Dolder (1863). Maar tot 1949 bezat Zeist nog drie stations: Bosch en Duin, Huis ter Heide en Zeist. Deze stations lagen aan de niet meer bestaande spoorlijn Bilthoven-Zeist. Deze lokaalspoorweg werd in 1901 geopend. De spoorweg kruiste de Amersfoortseweg en bij deze spoorwegovergang werd in 1902 een dienstwoning voor de stationschef met een wachtkamer voor de reizigers gebouwd.

Spoorlijn Bilthoven-Zeist

Het spoor Bilthoven – Zeist was een drukke lijn. In 1901 werden ongeveer 70.000 reizigers over dit spoor vervoerd. Het station bood voor de reizigers uitstekende overstapgelegenheden van de trein op de tram of bus en omgekeerd. Het stationsgebouw was dan

ook al snel te klein voor al die passagiers en daarom werd in 1911 woonhuisgedeelte tevens in gebruik genomen als station. In 1912 werd de spoorlijn tussen Bilthoven en Zeist zelfs verdubbeld om alle spoor. Dat was nog niet het einde van de groei want het werd nog drukker bij het station Huis ter Heide toen in 1914 de tramlijn Zeist-Amersfoort via Huis ter Heide werd geopend.

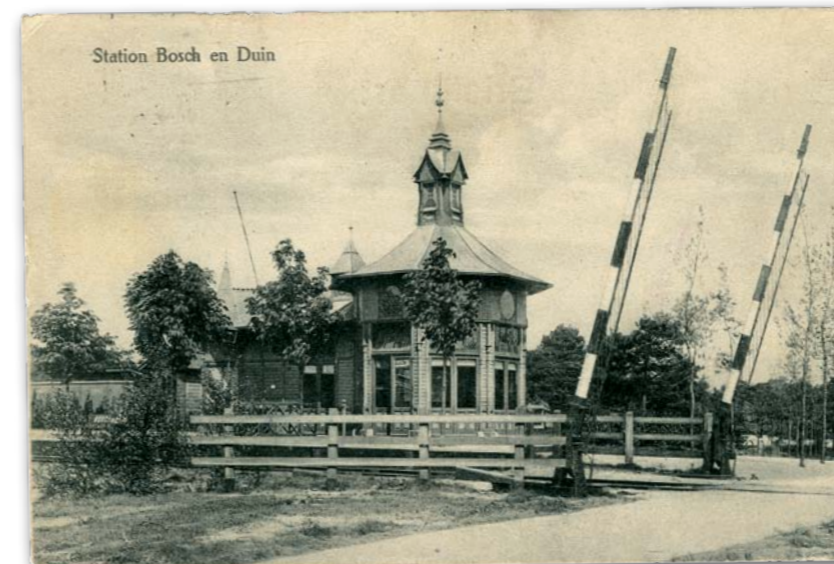
Het stationnetje op de hoek van de Duinweg en de Spoorlaan (1913-1935)

Tussen 1906 en 1927 lag er bovendien het Geniespoor, dat het militaire Kamp van Zeist met het station verbond. Tot slot vond de spoorlijn Bilthoven-Zeist druk goederenvervoer plaats. Om als dat verkeer goed te kunnen herbergen werd het stationemplacement een aantal keer vergroot.

Neergang

Na de Eerste Wereldoorlog kregen de trein en de tram duchtige concurrentie van de bus, de auto en de vrachtauto. Het personenvervoer over de lokaallijn Bilthoven-Zeist liep drastisch terug en werd in 1941 stopgezet. Het goederenvervoer hield op in 1972 en de laatste tram op de lijn Zeist-Amersfoort reed in 1949.

Nadat het stationsgebouw zijn functie had verloren, werd het in 1943 tot een horecagelegenheid beter bekend als café Spitfire.

Door Arnoud de Jager

Golfsociëteit De Lage Vuursche

Golfsociëteit De Lage Vuursche is gelegen aan de Dolderseweg (Boerderijlaan) in Den Dolder, vlakbij de voormalige therapieboerderij van de Willem Arntsz Hoeve. Deze boerderij, die is uitgeroepen tot rijksmonument, is nu in gebruik als onderhoudsaccommodatie en dienstwoning. Het golfcomplex is gesitueerd op een terrein van circa 56 hectare en is in langdurende erfpacht verkregen van Golfvast C.V.

Lees verder op volgende pagina...

“Vroeger was alles makkelijker!”

Wij kunnen “makkelijker dan vroeger” de volgende werkzaamheden voor u uitvoeren:

- **het verwerken van financiële administraties**
- **het opstellen van jaarrekeningen**
- **het verwerken van personeels- en salarisadministraties**
- **het verzorgen van aangiften inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, omzetbelasting, erfbelasting en schenkbelasting**

Werring & Schuler
administratie- en belastingconsulenten

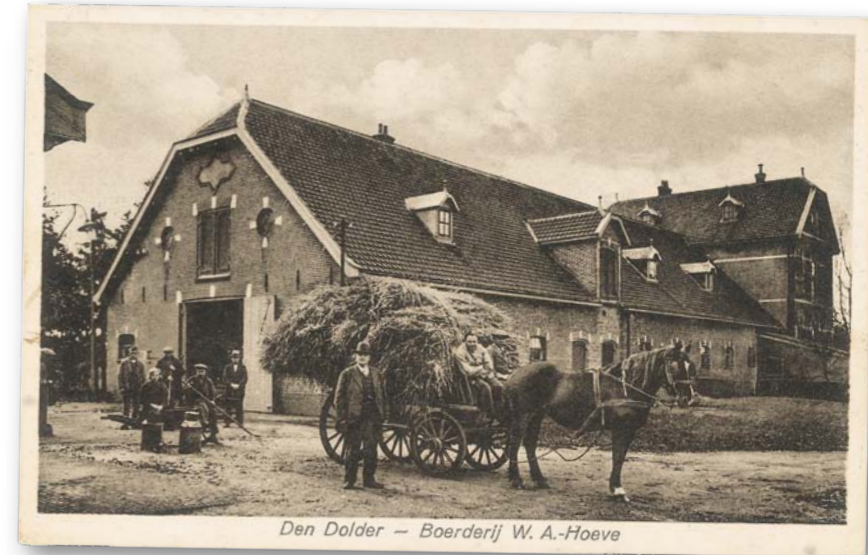
Dolderseweg 79 cde ● Den Dolder ● T 030 - 228 36 21

info@werring-schuler.com ● www.werring-schuler.com

De bekende golfbaanarchitecten Kyle Phillips en Robert Trent Jones jr. tekenden voor het ontwerp van onze 18 holes World Class golf course. Mede door de vele uitdagende waterpartijen staat De Lage Vuursche bekend als een zeer goede ‘clubgolfbaan’. De Amerikaanse architecten zijn erin geslaagd om de karakteristieken van het terrein te accentueren. Bestaande boscoulisten en nieuwe bospercelen lopen vloeiend in elkaar over. Kyle Phillips heeft persoonlijk het kwaliteitsniveau van De Lage Vuursche gedefinieerd. Zijn definitie is gebaseerd op de kwaliteit van alle door hem gerealiseerde golf courses, waaronder de beroemde golfbaan Kingsbarns in Schotland. Om het hoge kwaliteitsniveau in de toekomst te kunnen handhaven brengt Phillips één tot twee keer per jaar een inspectiebezoek aan de baan, waarbij telkens de puntjes op de i worden gezet.

Ook aan het sociëteitsgebouw is veel aandacht besteed. Het pand werd ontworpen en in 2000 gerealiseerd door het bureau KroezeRuys Architecten. Naast de gebruikelijke kleedkamers, douches, bar- en restaurantruimte beschikt de Golsociëteit over tal van aanvullende faciliteiten zoals vergaderruimten, een fitnessruimte, sauna, Turks bad, massagekamer, bridgeruimte, shop en receptie. De uitstraling en onderhoud van het interieur hebben de niet aflatende aandacht en zorg van de exploitant.

De eerder genoemde therapieboerderij is een van de oudste gebouwen van Den Dolder en werd in 1906 gebouwd waar zes patiënten van de Willem Arntsz Hoeve werden gehuisvest met twee boerenknechten als verplegers, zodat zij konden werken op het land. Het rijksmonument is in het jaar 2012 gerestaureerd waardoor volledig opgeknapt en in oude waarden en sferen hersteld.

De boerderij waar zes patiënten werden gehuisvest met twee boerenknechten als verplegers, zodat zij konden werken op het land

De 18-holes golfbaan De Lage Vuursche werd op 1 september 2000 geopend door prins Johan Friso

Golsociëteit

Het voornaamste doel van de Golsociëteit is om het golfspel en de sociale contacten tussen leden te bevorderen. De vereniging wordt hierin ondersteund door het bestuur en de medewerkers van de exploitatiemaatschappij. Deze organisatie is niet alleen verantwoordelijk voor de exploitatie, maar ook voor het onderhoud van de accommodatie en de golfbaan. Daarnaast organiseren de medewerkers van de exploitant alle verenigingsactiviteiten. Het streven van deze bijzondere samenwerking tussen exploitant en vereniging is en blijft een perfect georganiseerd en gezellig clubleven op De Lage Vuursche.

De Lage Vuursche is één van de mooiste golfbanen van Nederland. De golfbaan is toonaangevend in binnen- en buitenland op het gebied van de baan, accommodatie en organisatie. Beschikt over een uitstekend machinepark en heeft gekwalificeerde medewerkers in dienst die hun werk dag in dag uit met toewijding en passie doen. Termen als service, hospitality, proactiviteit, aandacht, hands on-men-

taliteit, uniformiteit, teamspirit en een ontwikkeld bewustzijn op het gebied van etiquette en regels vormen de leidraad. Hierdoor voldoet De Lage Vuursche aan de hoogst mogelijke kwaliteitsstandaard.

Het spreekt voor zich dat er alles aan wordt gedaan om dit hoge niveau vast te houden en in de toekomst verder te verbeteren.

Meer informatie:
www.golflagevuursche.nl

De uitspanning en het ontstaan van 'Bosch en Duin'

Circa 1900 lag ten noorden van de Amersfoortseweg, tussen de Panweg en de Dolderseweg, een prachtig natuurgebied bestaande uit bos en heide met stuifzand.

Voor de mensen die een huis zochten ver van alle vertier, verscholen achter een heuvel, diep in de hei of omringd door bospartijen en waar men geen geluid van het erf van de buurman hoorde, een ideaal oord om te wonen. Enkele ondernemende heren begrepen die wens en richtten in 1902 de NV 'Maatschappij Bosch en Duin' op en kochten dit gebied. Wegen werden aangelegd en het terrein werd verkaveld. Nog in hetzelfde jaar verrees de eerste villa in het nieuwe buurtschap. In de jaren daarna werden er grote buitens, aardige cottages en ruime villa's gebouwd. De huizen werden in de eerste decennia voornamelijk alleen zomers bewoond.

Uitspanning Bosch en Duin aan de Vossenlaan

De NV Bosch en Duin liet in 1906 aan de Vossenlaan een boswachterwoning annex boerderij bouwen met een uitspanning. Het boerenbedrijf werd in de loop der jaren afgebouwd. De uitspanning bestond uit een gelagkamer met een erker en een veranda. De uitspanning werd naar het buurtschap 'Bosch en Duin' genoemd. De eerste bewoner was Johannes de With, maar die vertrok al na 2 jaar. Vanaf 1909 werd de uitspanning meer dan dertig jaar bestierd door het echtpaar Van Ginkel-Duringhof. Behalve eigenaar-exploitant was Van Ginkel tevens makelaar. Het etablissement was in oud-Hollandse stijl ingericht met eikenhouten meubels, houten lambrisering en een donkere balkenzoldering met een koperen

Foto uit 1917 met uitspanning Bosch en Duin thans restaurant "De Hoefslag"

kroonluchter. Ook de Perzische kleedjes ontbraken niet. Op de muren stonden enkele toepasselijke spreuken. Aan de voorzijde was onder de bomen een gezellig terras ingericht. Heel poëtisch beschrijft Kraal in 1909 'Bosch en Duin': 'De hoge dennen waardoor 't rood van 't dak en de kleuren van de aardige ramen en getimmerten heen breken, 't boerenbedrijf met al zijn aantrekkelijkheid, de inrichting en gunstige gezellige ligging van 't mooie gebouw maken dit tot een echte plaats van ontspanning, dat (bij meerdere bekendheid) zeer velen zal trekken.' Als de gasten een middagmaal wensten te gebruiken, moesten zij dat wel tijdig laten weten.

Interieur uitspanning Bosch en Duin De Hoefslag

Na het vrij plotselinge overlijden van zijn vrouw in 1942 had de 71-jarige Antonie van Ginkel blijkbaar geen lust om de zaak voort te zetten. De inboedel werd geveild en hij vertrok naar elders. De uitspanning werd overgenomen door hotelhouder J.G.M. Soetmulder. Maar niet voor lang. In juni 1946 vestigde Guillaume le Roy zich op de Vossenlaan. De uitspanning 'Bosch en Duin' werd omgedoopt in hotel 'de Hoefslag'. De nieuwe eigenaar slaagde er in om het oude koffiehuis om te toveren tot een restaurant, dat in de verre omtrek een reputatie wist te vestigen

Het interieur

en ook buiten de gemeentegrenzen vermaardheid genoot. Al was het maar om zijn specialiteit van kip aan het spit. Le Roy nam in 1970 afscheid van De Hoefslag. Onder zijn opvolger kreeg De Hoefslag op culinair gebied internationale bekendheid.

Het stationsgebouw dat in 1914 werd gebouwd wordt in oude glorie gerestaureerd!

De renovatie wordt volgens NS op korte termijn gestart waarbij onderstaande werkzaamheden worden uitgevoerd:

De goten en de zinken kroonlijsten worden vervangen en de houten bakgoten zullen worden uitgericht. Alle hemelwaterafvoeren worden teruggebracht naar de oorspronkelijke kwaliteit, dit betekent dat de PVC hemelwaterafvoeren worden vervangen voor zinken afvoeren en de ondereinden (gedeelte van circa 1 meter net boven het maaiveld) worden gemaakt van gietijzer.

Het metselwerk zal worden ontdaan van de anti-graffitilaag en worden gereinigd met warm water. Het voegwerk (knipvoegen) zal waar nodig worden hersteld/vervangen.

Vooruitlopend op het schilderwerk zullen de kozijnen, ramen, deuren, rabatdelen en windveren worden hersteld. Om de juiste kleur van toen te bepalen vindt er een kleur historisch onderzoek plaats.

Het houtwerk grenzend aan de buitengevel zal zowel aan de binnen- als aan de buitenzijde worden geschilderd in de oorspronkelijke kleuren.

De hardstenen waterslagen zullen worden hersteld, gereinigd en vastgezet.

Station Den Dolder
anno 2014

Op de bestaande blauwdruktekeningen staat tussen het stations- en toiletgebouw een drinkfontein getekend, deze is waarschijnlijk nooit gerealiseerd maar het plan is om deze wel op te bouwen.

Kortom, het stations- en toiletgebouw van Den Dolder zal met behoud van de cultuur historische waarde in oude glorie worden gerestaureerd. Wanneer het werk gereed is zal dit niet onopgemerkt blijven en is er nog iets leuks in petto, zeg maar de gouden kers op de taart.

Colofon

Deze speciale editie van de Dolderse Kroniek is een uitgave van de Historische Vereniging Den Dolder. Met deze extra uitgave bereiken we alle inwoners van Den Dolder, Bosch en Duin en Huis ter Heide (noord)

Redactie: Het bestuur van de vereniging heeft deze uitgave samengesteld

Vormgeving en realisatie: Ter Kuile design, Bosch en Duin

Contactadres: Dick van Lier/ secretaris (030-2284505)
secretaris@historischeverenigingdendolder.nl
www.historischeverenigingdendolder.nl

FRIETJE MET...

DE ENIGE ECHTE

Parkland

MAKELAARDIJ

Zoetbrood

ASSURANTIËN

Uw adviseur bij verkoop, aankoop, taxaties, hypotheken en verzekeringen

Parkland Makelaardij
Dolderseweg 138c
3734 BL Den Dolder
030 - 228 35 30
welkom@parkland.nl
www.parkland.nl

Zoetbrood Assurantiën
Dolderseweg 138d
3734 BL Den Dolder
030 - 229 05 58
algemeen@zoetbrood.nl
www.zoetbrood.nl